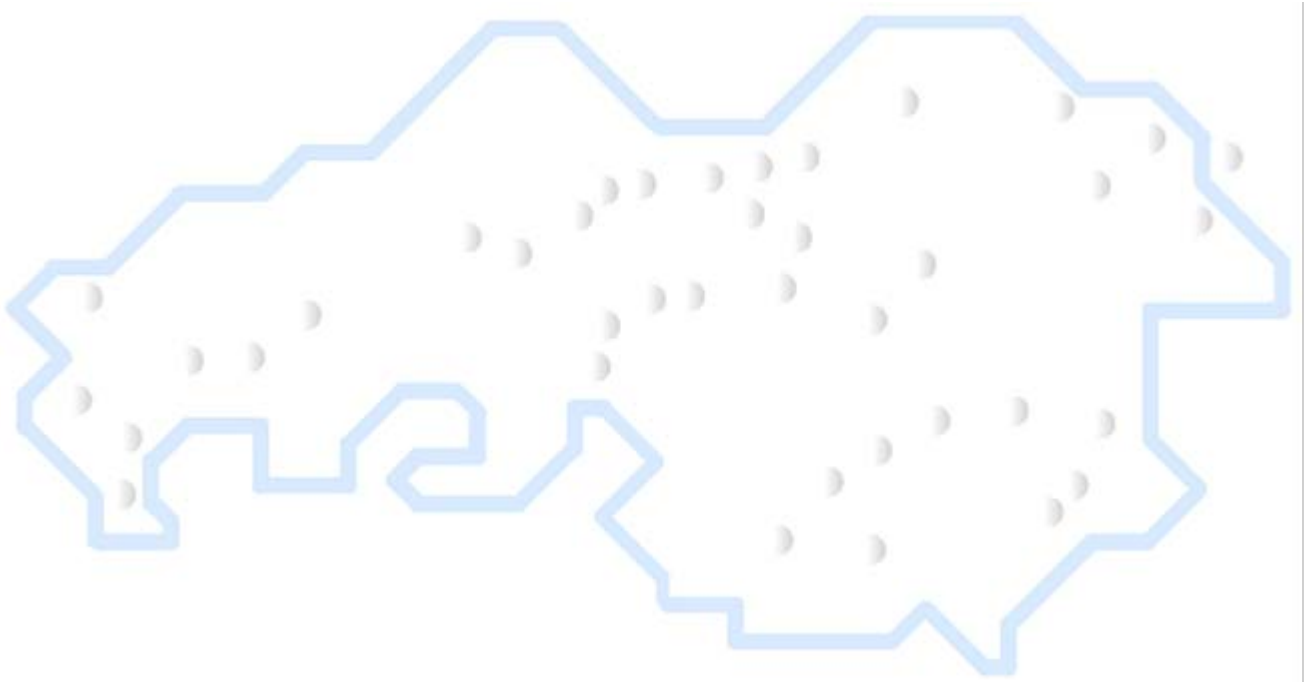

Deel C:

Jaarrekening

Geconsolideerde jaarrekening

A.1.1. GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

ACTIVA	31-12-2016	31-12-2015
VASTE ACTIVA		
1.1 Immateriële vaste activa	-	-
1.2 Materiële vaste activa	297.837	316.562
1.3 Financiële vaste activa	83	101
	297.920	316.663
VLOTTENDE ACTIVA		
1.4 Voorraden	-	-
1.5 Vorderingen	15.051	14.981
1.6 Effecten	-	-
1.7 Liquide middelen	13.778	24.763
	28.829	39.744
TOTAAL ACTIVA	326.749	356.407
PASSIVA	31-12-2016	31-12-2015
GROEPSVERMOGEN		
2.1 Eigen vermogen	131.379	133.104
2.2 Minderheidsbelang derden	-	-
	131.379	133.104
2.3 VOORZIENINGEN	32.061	30.345
2.4 LANGLOPENDE SCHULDEN	86.930	89.971
2.5 KORTLOPENDE SCHULDEN	76.379	102.987
TOTAAL PASSIVA	326.749	356.407

(bedragen x 1.000 euro)

A.1.2 GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN KALENDERJAAR 2016

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
BATEN			
3.1 Rijksbijdragen	493.185	468.469	477.870
3.2 Overige subsidies	9.701	9.648	9.006
3.3 Collegegeld	-	-	-
3.4 Baten werk i.o.v. derden	-	-	-
3.5 Overige baten	22.410	17.821	28.015
	525.296	495.938	514.891
LASTEN			
4.1 Personeelslasten	424.718	404.746	406.759
4.2 Afschrijvingen	23.825	23.518	17.549
4.3 Huisvestingslasten	25.029	23.479	22.321
4.4 Overige lasten	52.415	50.839	51.302
	525.987	502.582	497.931
SALDO BATEN EN LASTEN	691-	6.644-	16.960
5 Financiële baten en lasten	1.394-	1.466-	440-
RESULTAAT	2.085-	8.110-	16.520
Uitgaven ten laste van bestemmingsfondsen	410	416	393
TOTAAL RESULTAAT GEWONE BEDRIJFSVOERING	1.675-	7.694-	16.913

(bedragen x 1.000 euro)

(begroting 2016: Voor de stichtingen en de doordecentralisatiebedrijven wordt er altijd vanuit gegaan dat het begrote resultaat gelijk is aan de realisatie. De begroting wordt achteraf gelijk gesteld aan de werkelijkheid.)

A.1.3 GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT OVER 2016

	2016	2015
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo baten en lasten	691-	16.960
Aanpassingen voor:		
- afschrijvingen	19.364	18.579
- bijzondere waardevermindering	2.190	-
- terugname bijzondere waardevermindering	244-	1.502-
- mutaties voorzieningen excl herschikking	1.716	702
	23.026	17.779
Veranderingen in vlottende middelen:		
- vorderingen	70-	3.685-
- kortlopende schulden	4.510-	22.620-
	4.580-	26.305-
Betaalde interest	1.394-	440-
Mutaties financiële vaste activa	-	-
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	16.361	7.994
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Opname nieuwe scholen onder materiële vaste activa	245-	-
(Des)investeringen materiële vaste activa	48.165-	51.339-
Vrijval gerealiseerde bouwprojecten	45.825	1.449
(Des)investeringen financiële vaste activa	18	42-
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	2.567-	49.932-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Ingebracht vermogen nieuwe scholen	360	-
Mutatie langlopende schulden	3.041-	48.124
Mutatie bouwkredieten overheid	22.098-	18.480
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	24.779-	66.604
Mutatie liquide middelen	10.985-	24.666
Eindstand liquide middelen	13.778	24.763
Beginstand liquide middelen	24.763	97
Mutatie liquide middelen	10.985-	24.666

(bedragen x 1.000 euro)

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Activiteiten

De kernactiviteit van vereniging Ons Middelbaar Onderwijs te Tilburg is het bieden van 'goed onderwijs' vanuit een katholieke identiteit aan jongeren in de leeftijd van 11 tot 18 jaar om hen voor te bereiden op het vervolgonderwijs en in het verlengde daarvan op een plaats in de maatschappij.

Grondslagen voor de consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld met toepassing van de grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling van Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs. In de geconsolideerde jaarrekening zijn alle financiële gegevens verwerkt van de tot de groep behorende rechtspersonen waarop een overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend of waarover de centrale leiding wordt gevoerd.

In [bijlage 3](#) van de jaarrekening zijn de financiële gegevens van de deelnemingen vermeld, die in de geconsolideerde jaarrekening zijn opgenomen. Een deelneming is een rechtspersoon waarop direct of indirect invloed van betekenis kan worden uitgeoefend door de Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs. Deelnemingen worden gewaardeerd op basis van het aandeel van de vereniging in de nettovermogenswaarde van de deelnemingen. Dit aandeel wordt bepaald op basis van de gerechtigdheid van de vereniging in het eigen vermogen van de deelneming gedurende het bestaan of bij liquidatie van de betreffende deelneming.

De financiële gegevens van de deelnemingen zijn volledig in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen onder eliminatie van de onderlinge verhoudingen en transacties. Belangen van derden in het vermogen en in het resultaat van deelnemingen zijn afzonderlijk in de geconsolideerde jaarrekening tot uitdrukking gebracht.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening over 2016 is opgesteld conform de richtlijnen van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en overeenkomstig de verslaggevingsvoorschriften en bepalingen zoals weergegeven in Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Tevens is Richtlijn 660 van de Raad voor de Jaarverslaggeving gevolgd. In deze richtlijn zijn voor de sector presentatie-, waarderings- en verslaggevingsvoorschriften opgenomen.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Hierbij is het uitgangspunt dat reguliere onderwijstaken gelijkmatig over het schooljaar zijn verspreid. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen, die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

De bedragen in de jaarrekening worden gepresenteerd in duizenden euro's. Als gevolg van afrondingen zijn in sommige gevallen geringe verschillen ontstaan. Deze verschillen tasten het getrouwe beeld van de jaarrekening niet aan en zijn geen belemmering voor het verkrijgen van het vereiste inzicht. In diverse tekstuele toelichtingen en in enkele tabellen worden nog bedragen in euro's of miljoenen euro's vermeld.

Financiële instrumenten

De Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van diverse financiële instrumenten. De financiële instrumenten omvatten onder meer vorderingen, geldmiddelen, effecten, leningen, crediteuren en overige kortlopende schulden. De in de balans verantwoorde financiële instrumenten worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Bij het aantrekken respectievelijk uitzetten van middelen worden kredietrisico en renterisico zoveel mogelijk uitgesloten. Het uitzetten van middelen en het gebruik van rente-instrumenten hebben een prudent karakter en zijn niet gericht op het genereren van extra inkomsten door het aangaan van overmatige risico's.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

Algemeen

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijging- of vervaardigingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De jaarlijkse afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen per activatype zien er als volgt uit:

Activatype	Afschrijvings- termijn	Percentage
Grond	n.v.t.	n.v.t.
Gebouwen	40 jaar	2,50%
Verbouwingen	20 jaar	5%
Installaties	20 jaar	5%
Leer- en hulpmiddelen	10 jaar	10%
Meubilair/inrichting	15 jaar	6,67%
Apparatuur	5 jaar	20%
Automatiseringsapparatuur/programmatuur	5 jaar	20%
Boeken intern boekenfonds	4 jaar	25%
Vervoermiddelen	5 jaar	20%

Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname.

De aangewende investeringssubsidies worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de materiële vaste activa.

Activa met een aanschafwaarde onder de 2.500 euro worden regelmatig vervangen. Als gevolg hiervan is op de balans een vast bedrag ('constante waarde') van 5,2 miljoen euro opgenomen voor activa onder de 2.500 euro, met als uitgangspunt dat sprake is van een ideaalcomplex: jaarlijkse aanschaf en afschrijving zijn nagenoeg gelijk. De hoogte van de constante waarde wordt gevolgd en is in verslagjaar 2016 getoetst met de realiteit. Desgewenst kan deze op enig moment worden aangepast. Op de constante waarde wordt niet afgeschreven.

Gebouwen en terreinen

De investeringen in gebouwen, waarvan het juridisch en economisch eigendom bij de vereniging berust, worden op de balans geactiveerd en lineair afgeschreven in 40 jaar (nieuwbouw) of 20 jaar (verbouw).

Op gebouwen gefinancierd door de overheid rust een (economisch) claimrecht van de gemeenten. Het juridische eigendom van deze gebouwen berust bij de Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs en het economisch eigendom bij gemeenten. Evenwel is het mogelijk dat een deel van deze gebouwen door de vereniging zelf is gefinancierd, waarbij geen economisch claimrecht is verworven. Dit deel van de gebouwen wordt geactiveerd en afgeschreven in 40 jaar.

Vanwege de onbeperkte gebruiksduur wordt op terreinen niet afgeschreven.

Voor de kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans.

Inventaris en apparatuur / andere vaste bedrijfsmiddelen

De activeringsgrens voor de aanschaf van inventaris, apparatuur en andere bedrijfsmiddelen bedraagt 2.500 euro. Investerings met een aanschafwaarde van minder dan 2.500 euro per investeringsbeslissing worden rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht.

Jaarlijks vindt er een administratieve opschoning van activa plaats, die meer dan een jaar geleden volledig waren afgeschreven.

Projecten in uitvoering

De projecten in uitvoering worden opgenomen tegen de vervaardigingskosten. Na afronding van de projecten worden de gelden van de overheid, die ter financiering zijn ontvangen, in mindering gebracht op de investeringsuitgaven van het betreffende project.

Financiële vaste activa

Overige vorderingen

De overige vorderingen bestaan uit verstrekte leningen aan derden. Deze zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vlottende activa

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Oninbare vorderingen worden afgeboekt.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen, die niet direct ter beschikking staan, worden verwerkt onder de vorderingen. Liquide middelen, die tenminste 12 maanden niet direct ter beschikking staan, worden gepresenteerd onder de financiële vaste activa.

Eigen vermogen

De gelden die zijn opgenomen onder het eigen vermogen betreffen publieke en private gelden.

Algemene reserve

De algemene reserve geldt ter waarborging van de continuïteit van de totale OMO-organisatie op de lange termijn.

Bestemmingsreserves

Binnen de vereniging Ons Middelbaar Onderwijs zijn momenteel geen bestemmingsreserves gevormd.

Bestemmingsfondsen

Bestemmingsfondsen worden gevormd ter dekking van toekomstige uitgaven inzake bijzondere doeleinden. Aan de vorming van een bestemmingsfonds ligt een verplichting ten grondslag die is opgelegd door derden.

Resultaatbestemming

In deze jaarrekening zijn de resultaatbestemmingen verwerkt over het verslagjaar.

Voorzieningen

Onder de voorzieningen worden de personele voorzieningen en de overige voorzieningen gepresenteerd. Tenzij anders aangegeven worden de voorzieningen opgenomen tegen nominale waarde.

Een voorziening in verband met verplichtingen wordt uitsluitend gevormd indien op balansdatum aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs heeft een huidige in recht afdwingbare of feitelijke verplichting op grond van een gebeurtenis uit het verleden;
- het is waarschijnlijk dat een uitstroom van middelen vereist zal zijn om de verplichting af te wikkelen; en
- een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van het bedrag van de verplichting.

Personele voorzieningen

Hieronder is de voorziening opgenomen voor verplichtingen uit hoofde van toekomstige uitkeringen bij ambtsjubilea van personeelsleden. Dit is een statische voorziening waarvan jaarlijks de hoogte per ultimo verslagjaar wordt bepaald door het aantal personeelsleden (in fte's) te vermenigvuldigen met een bedrag van 900 euro.

Overige voorzieningen

Hieronder is de voorziening groot onderhoud opgenomen. Deze voorziening ten behoeve van een gelijkmatige verdeling van lasten voor groot onderhoud van gebouwen wordt bepaald op basis van de te verwachten uitgaven voor groot onderhoud over een reeks jaren. De voorziening wordt lineair opgebouwd. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht.

Langlopende schulden

Schulden met een resterende looptijd van meer dan één jaar worden aangeduid als langlopend. De langlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de schuld.

Kortlopende schulden

Dit betreffen schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar. Kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de schuld.

De overlopende passiva betreffen vooruitontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Bij de bepaling van het exploitatieresultaat worden de baten en lasten toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Rijksbijdragen

De ontvangen (normatieve) rijksbijdragen worden tijdsevenredig aan het jaar toegerekend waarop deze betrekking hebben.

De niet-geoormerkte OCW-subsidies en geoormerkte OCW-subsidies zonder verrekeningsclausule worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar van toewijzing, tenzij op basis van een bestedingsplan mag worden aangenomen dat de met de subsidie bekostigde activiteiten nog niet in dat jaar hebben plaatsgevonden. Het deel van de subsidies waar nog geen activiteiten voor zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

De geoormerkte OCW-subsidies met verrekeningsclausule worden in het jaar, waar de gesubsidieerde lasten worden verwerkt, ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord. Niet-bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen. Niet-bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

De doorbetaalde rijksbijdragen vanuit samenwerkingsverbanden worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar van toewijzing.

Overige exploitatiesubsidies

Overige exploitatiesubsidies worden ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in het jaar, waarin de gesubsidieerde lasten zijn verwerkt, waarin de opbrengsten zijn gedeerd of waarin het exploitatietekort zich heeft voorgedaan.

Pensioenen

De vereniging heeft voor haar werknemers een toegezegd-pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddelde verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij de vereniging Ons Middelbaar Onderwijs.

De verplichtingen, welke voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP. De vereniging betaalt hiervoor premies, waarvan de helft door de werkgever wordt betaald en de helft door de werknemer.

De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat.

Vanaf 2015 moeten pensioenfonds bij beleidsbeslissingen gebruik maken van de zogenaamde beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is een gemiddelde over twaalf maanden. De beleidsdekkingsgraad op 31-01-2017 was 92,3%.

Pensioenfonds zijn wettelijk verplicht om financiële buffers te hebben: extra geld voor tijden dat het financieel slechter gaat.

De pensioenregels schrijven voor, dat de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds 128% moet zijn. Dan heeft men voldoende financiële buffers. Daarnaast is wettelijk bepaald, dat de beleidsdekkingsgraad niet langer dan 5 jaar onder 104,2% mag liggen.

Zolang de financiële situatie van ABP onvoldoende blijft, moet ABP voor jaarlijks voor 1 april een nieuw herstelplan indienen bij de toezichthouder, De Nederlandsche Bank (DNB). Op grond van het bij DNB ingediende herstelplan hoeft het ABP in 2016 geen drastische maatregelen te nemen. De kans dat de pensioenen in 2017 verlaagd moeten worden wordt groter, maar dat is met name afhankelijk van de economische ontwikkelingen. Dat zal blijken uit het nieuwe herstelplan dat begin 2017 wordt opgesteld en gebaseerd is op de financiële positie van ABP eind 2016.

De vereniging heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. De vereniging heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen.

Begroting

De resultaten van de deelnemingen en de doordecentralisatiecontracten van de vereniging zijn niet begroot. Om een juiste vergelijking te kunnen maken tussen de begrote en de werkelijke cijfers over het kalenderjaar 2016, zijn de werkelijke cijfers 2016 van de deelnemingen en de doordecentralisatiecontracten toegevoegd aan de begrote cijfers 2016.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Balans

MATERIËLE VASTE ACTIVA

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt:

1.2 Materiële vaste activa	1.2.1 Gebouwen en terreinen	1.2.2 Inventaris en apparatuur	1.2.3 Andere vaste bedrijfsmiddelen	1.2.4 In uitvoering	Totaal
Aanschafwaarde op 1 januari 2016	319.298	104.803	5.208	42.755	472.064
Afschrijvingen tot 1 januari 2016	103.225-	49.340-	2.937-	-	155.502-
Boekwaarde 1 januari 2016	216.073	55.463	2.271	42.755	316.562
Mutaties:					
Cum. aanschafwaarde mutatie scholen	93	416	-	-	509
Cum. Afschrijvingen mutatie scholen	41-	223-	-	-	264-
Investeringsen	3.877	12.449	996	34.973	52.295
Gerealiseerde bouwprojecten	11.839	1.250	-	58.914-	45.825-
Afschrijvingen	7.991-	10.360-	1.013-	-	19.364-
Bijzondere waardevermindering	2.190-	-	-	-	2.190-
Terugname bijzondere waardevermindering	244	-	-	-	244
Desinvesteringen	5.813-	8.007-	1.225-	-	15.045-
Afschrijving over desinvesteringen	2.390	7.382	1.143	-	10.915
	2.408	2.907	99-	23.941-	18.725-
Aanschafwaarde op 31 december 2016	329.294	110.911	4.979	18.814	463.998
Afschrijvingen t/m 31 december 2016	110.813-	52.541-	2.807-	-	166.161-
Boekwaarde 31 december 2016	218.481	58.370	2.172	18.814	297.837

(bedragen x 1.000 euro)

Gebouwen en terreinen

De vereniging is juridisch eigenaar van het grootste gedeelte van de gebouwen en terreinen van de scholen. Door wettelijke bepalingen kunnen de onroerende zaken, die door gemeenten zijn gefinancierd, uitsluitend na toestemming van en onder verrekening met gemeenten worden vervreemd.

Sinds 1 januari 2000 is een aantal doordecentralisatie-overeenkomsten met gemeenten afgesloten. Bij de hieronder vallende (school)gebouwen komt het economische eigendom gedurende de looptijd van de overeenkomst toe aan de vereniging. Het economisch eigendom wordt, in aansluiting op de uitgangspunten van de decentralisatie van Rijk naar Gemeenten in 1997, ten principale door Ons Middelbaar Onderwijs *om niet* overgenomen.

Aan de hand van financieringsmodellen worden de toekomstige kosten en vergoedingen per doordecentralisatiecontract voor de gehele contractduur inzichtelijk gemaakt om de beschikbare investeringsruimte te bepalen. Hierbij wordt uitgegaan van een aantal vaste uitgangspunten zoals een kosten- en vergoedingenindex, een interne rekenrente, een risicoreservering, vervangingsinvesteringen, verkoop van boekwaarden gronden per einde contract en eigen bijdragen vanuit scholen.

Vanwege naar beneden bijgestelde leerlingenprognoses en lager dan verwachte indexeringen van het bedrag per leerling binnen de doordecentralisatie-contracten van Valkenswaard, Cuijk, Nuenen en Asten, is er sprake van een lagere realiseerbare waarde dan de boekwaarde van het gerealiseerde actief. Conform RJ 121 heeft hierop tot en met 2015 een bijzondere waardevermindering plaatsgevonden van 2,4 miljoen euro. In het huidige jaar heeft een bijzondere waardevermindering van 2,2 miljoen euro plaatsgevonden.

In 2012 was binnen het doordecentralisatiecontract Etten-Leur sprake van een lagere realiseerbare waarde dan de boekwaarde van het gerealiseerde actief, waarop conform RJ 121 een bijzondere waardevermindering heeft plaatsgevonden (6,1 miljoen euro). Vanwege hoger dan verwachte indexeringen (OCW index) van het bedrag per leerling heeft in 2013 t/m 2015 een terugname van de bijzondere waardevermindering uit 2012 plaatsgevonden van in totaal 2,1 miljoen euro. In het huidige jaar heeft wederom een terugname plaats kunnen vinden van 0,2 miljoen euro.

Per 1-1-2016 is de doordecentralisatie-overeenkomst met de gemeente Dongen beëindigd. Het economisch eigendom is hierdoor teruggegaan naar de gemeente. Hierdoor heeft er een desinvestering van € 4,6 miljoen plaats gevonden.

In 2016 is vanwege de ingebruikname van nieuwbouw voor 1,2 miljoen euro gedesinvesteerd op nog niet volledig afgeschreven verbouwingen van verkochte of gesloopte oude panden.

Inventaris en apparatuur / andere vaste bedrijfsmiddelen

In 2016 is er voor een bedrag van 8,0 miljoen euro aan desinvesteringen opgenomen. Hiervan heeft 7,2 miljoen euro betrekking op jaarlijkse administratieve desinvesteringen en 2,0 miljoen euro op de desinvestering van installaties en inventaris vanwege verkoop of sloop van oude panden.

Projecten in uitvoering

Gedurende de uitvoering van bouwkundige activiteiten worden de uitgaven verantwoord onder de post 'projecten in uitvoering'. Nadat de werkzaamheden zijn afgerond, worden de kosten gesaldeerd met de ter financiering ontvangen bouwsubsidies (investeringsubsidies). De projecten, die voor eigen rekening gebouwd en gefinancierd zijn, worden geactiveerd onder gebouwen en terreinen en gedurende de economische levensduur afgeschreven.

Voor een nadere toelichting op de projecten in uitvoering wordt verwezen naar paragraaf 4.2.6 van het bestuursverslag.

FINANCIËLE VASTE ACTIVA

1.3 Financiële vaste activa	Boekwaarde 1-1-2016	Investeringen en verstrekte leningen	Desinvesteringen en afgeloste leningen	Boekwaarde 31-12-2016
1.3.5 Vorderingen OCW	-	-	-	-
1.3.6 Overige effecten	-	-	-	-
1.3.7 Overige vorderingen	101	57	75	83
	101	57	75	83

(bedragen x 1.000 euro)

Overige vorderingen

De overige vorderingen bestaan uit verstrekte leningen aan medewerkers van OMO in het kader van deelneming aan de Stichting OMO Fonds. Deelnemers aan dit OMO Fonds kunnen, indien zij in moeilijke financiële omstandigheden verkeren, een beroep doen op geldelijke steun vanuit deze stichting.

VORDERINGEN

1.5	Vorderingen	31-12-2016	31-12-2015
1.5.1	Debiteuren	893	753
1.5.2	OCW	-	-
1.5.5	Leerlingen	1.417	1.218
1.5.6.	Overige overheden	5.792	5.269
	Personeel	2	25
	Overige	<u>1.411</u>	<u>1.286</u>
1.5.7	Overige vorderingen	1.413	1.311
	Vooruitbetaalde kosten	5.536	6.429
	Verstreckte voorschotten	-	-
	Overige	<u>-</u>	<u>-</u>
1.5.8	Overlopende activa	5.536	6.429
1.5.9	Af: Voorzieningen wegens oninbaarheid	<u>-</u>	<u>-</u>
		<u>15.051</u>	<u>14.980</u>

(bedragen x 1.000 euro)

Debiteuren

De debiteuren betreffen voornamelijk vorderingen inzake samenwerkingsverbanden en detacheringen.

OCW

Ultimo 2016 is er geen vordering op het ministerie van OCW. Alle toegekende subsidies zijn ontvangen.

Leerlingen

Het betreft hier de vorderingen op ouders van leerlingen inzake de vrijwillige ouderbijdrage, bijdragen in reizen en excursies en bijdragen lesmaterialen.

Overige overheden

De vorderingen op gemeentes betreffen voornamelijk bijdrages in bouwprojecten (3,2 miljoen euro) en doordecentralisatievergoedingen (2,5 miljoen euro).

Overige vorderingen

De overige vorderingen betreffen met name nog te ontvangen bedragen van derden, nog te verrekenen bedragen met derden en terug te vorderen btw.

Overlopende activa

De post overlopende activa bestaat voornamelijk uit in het huidige verslagjaar verrichte betalingen, waarvan de kosten verantwoord worden in het volgende verslagjaar. Het betreft hier bijvoorbeeld de jaarlijkse betaling van contributies, licenties, contracten en de huurkosten, die betaald zijn aan distributeurs van leermiddelen.

LIQUIDE MIDDELEN

1.7 Liquide middelen	31-12-2016	31-12-2015
1.7.1 Kasmiddelen	97	97
1.7.2 Tegoeden op bank- en girorekeningen	13.679	24.660
1.7.3 Deposito's	-	-
1.7.4 Overige	2	6
	<u>13.778</u>	<u>24.763</u>

(bedragen x 1.000 euro)

Per 1 oktober 2015 heeft Ons Middelbaar Onderwijs een langlopende lening bij de BNG bank afgesloten voor 45 miljoen euro, waardoor eind 2016 sprake is van een positief saldo op de lopende rekening.

EIGEN VERMOGEN

De mutaties in het eigen vermogen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Saldo 1-1-2016	Resultaat	Mutaties scholen	Saldo 31-12-2016
2.1.1. Algemene reserve				
Algemene reserve	126.514	2.148-	360	124.726
Totaal algemene reserve	126.514	2.148-	360	124.726
2.1.5 Bestemmingsfonds (privaat)				
Bestemmingsfonds private gelden	6.590	63		6.653
Totaal bestemmingsfonds (privaat)	6.590	63	-	6.653
	133.104	2.085-	360	131.379

(bedragen x 1.000 euro)

Resultaat

Het exploitatieresultaat over 2016 bedraagt 2,1 miljoen euro negatief.

Resultaatbestemming 2016

BESTEMMING RESULTAAT	
Het resultaat wordt als volgt bestemd:	
Onttrekking aan de algemene reserve	2.148-
Onttrekking aan de bestemmingsfondsen	410-
Toevoeging aan de bestemmingsfondsen	473
	2.085-

Bestemmingsfondsen

De private bestemmingsfondsen zijn met name gevormd uit voormalige reserves van eigen activiteiten (3,5 miljoen euro) en voormalige reserves van opgeheven stichtingen boekenfondsen en steunstichtingen (3,1 miljoen euro).

Mutaties scholen

Per 1 april 2016 heeft een bestuursoverdracht plaatsgevonden waarbij de Praktijkschool Helmond onderdeel is geworden van vereniging Ons Middelbaar Onderwijs. In de overdrachtsakte is overeengekomen dat het eigen vermogen per 1 april 2016 € 360.000 bedraagt.

VOORZIENINGEN

2.3 Voorzieningen	Saldo 1-1-2016	Dotaties	Ontrek- kingen	Saldo 31-12-2016	Kortlopend deel < 1 jaar	Langlopend deel > 1 jaar
Jubilea	4.976	645	599	5.022	454	4.568
2.3.1 Personeelsvoorzieningen	4.976	645	599	5.022	454	4.568
Groot onderhoud	25.369	5.150	3.480	27.039	8.309	18.730
2.3.3 Overige voorzieningen	25.369	5.150	3.480	27.039	8.309	18.730
	30.345	5.795	4.079	32.061	8.763	23.298

(bedragen x 1.000 euro)

Personeelsvoorzieningen

Conform de CAO VO heeft het personeel bij het bereiken van een jubileumdatum aanspraak op een jubileumgratificatie. Deze bedraagt bij een 25-jarig dienstverband 50% en bij een 40-jarig dienstverband 100% van het maandsalaris. Hiervoor is een voorziening 'Jubileumuitkeringen' gevormd. De hoogte van de voorziening wordt bepaald door voor ieder personeelslid in de organisatie een bedrag van 900 euro op te nemen, naar rato van de betrekkingsomvang. Voor de gehele OMO organisatie bedraagt de voorziening op 31 december 2016 5,0 miljoen euro.

Overige voorzieningen

Ter dekking van de uitgaven van het meerjarig onderhoud aan gebouwen, terreinen en installaties is een voorziening 'Groot onderhoud' gevormd. De dotaties en onttrekkingen aan deze voorziening zijn ontleend aan alle meerjarenonderhoudsplannen (MOP's) en worden jaarlijks ten laste gebracht van de exploitatie.

LANGLOPENDE SCHULDEN

2.4 Langlopende schulden	Boekwaarde 01-01-16	Aangegane leningen	Aflossingen huidig jaar	Aflossingen volgend jaar	Boekwaarde 31-12-16	Looptijd > 1 jaar	Looptijd > 5 jaar
BNG Bank 2,99%	42.656	-	1.875	1.875	40.781	5.625	35.156
2.4.3 Kredietinstellingen	42.656	-	1.875	1.875	40.781	5.625	35.156
2.4.5 Doordecentralisatiegelden	47.315	2.675	3.842	-	46.148	11.230	34.918
	89.971	2.675	5.717	1.875	86.930	16.855	70.074

(bedragen x 1.000 euro)

Kredietinstellingen

Ten behoeve van de financiering van nieuwbouwprojecten binnen gemeenten waar sprake is van doordecentralisatie zijn in 2015 een zestal hypothecaire leningen afgesloten bij de BNG Bank voor een totaalbedrag van 45,0 miljoen euro tegen een rentepercentage van 2,99%.

Leningnummer	Hoofdsom	Hypotheekrecht/pandrecht
40.109.542	7.600	Markesingel 2, Helmond
40.109.543	7.400	Olympiaweg 8a, Waalwijk
40.109.544	7.200	Prins Willem Alexander Sportpark 15, Veghel
40.109.545	6.200	Muntelaar 4, Veghel
40.109.546	6.300	Titus Brandsmalaan 1, Vught
40.109.547	10.300	Merendreef 1, Valkenswaard
	45.000	

(bedragen x 1.000 euro)

De looptijd is 14 jaar vanaf 1 oktober 2015. De totale jaarlijkse aflossing bedraagt 1,9 miljoen euro.

Doordecentralisatiegelden

Met de doordecentralisatie van huisvestingsvoorzieningen komen jaarlijks middelen beschikbaar. Deze middelen zijn afkomstig van gemeenten waarmee een doordecentralisatie-overeenkomst is gesloten en zijn bedoeld voor het realiseren en in stand houden van goede huisvestingsvoorzieningen in die gemeenten. In 2016 is een resultaat van 2,7 miljoen euro behaald op deze doordecentralisatie-overeenkomsten. Dit resultaat wordt in een later jaar ingezet ten behoeve van de huisvesting in de betreffende gemeenten. Vanwege de beëindiging van de doordecentralisatie-overeenkomst met de gemeente Dongen per 1 januari 2016 is er 3,8 miljoen aan langlopende verplichting afgeboekt.

KORTLOPENDE SCHULDEN

2.5	Kortlopende schulden	31-12-2016	31-12-2015
2.5.1	Kredietinstellingen	1.875	1.875
2.5.2	Vooruitontvangen termijnen	-	-
2.5.3	Crediteuren	8.823	15.637
2.5.4	OCW	-	99
	Loonheffing	17.867	17.157
	Omzetbelasting	184	200
	Premies sociale verzekeringen	-	-
2.5.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	18.051	17.357
2.5.8	Schulden terzake van pensioenen	4.317	4.394
	Werk door derden	-	-
	Overige	5.067	4.528
2.5.9	Overige kortlopende schulden	5.067	4.528
	Subsidies OCW niet-geoormerkt	2.676	3.553
	Subsidies OCW geoormerkt	543	24
	Vooruitontv. investeringssubsidies	13.850	35.948
	Vooruitontv. bedragen	6.289	5.309
	Vakantiegeld- en dagen	13.174	12.634
	Eindeschooljaarsuitkering	301	295
	Bindingstoelage	1.402	1.291
	Rente	-	-
	Overige	11	43
2.5.10	Overlopende passiva	38.246	59.097
		76.379	102.987

(bedragen x 1.000 euro)

Kredietinstellingen

Eind 2016 is 1,9 miljoen euro als aflossingsverplichting voor komend jaar opgenomen als kortlopende schuld inzake kredietinstellingen.

OCW

Ultimo 2016 zijn alle geoormerkte subsidies met verrekeningsclausule geheel besteed. Voor een verdere toelichting op de aflopende geoormerkte subsidies met verrekeningsclausule wordt verwezen naar model G, onderdeel G2-A in [bijlage 1](#).

Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan grotendeels uit in 2016 aangegane verplichtingen, waarvan de betaling in kalenderjaar 2017 zal plaatsvinden en uit baten, die in kalenderjaar 2017 moeten worden verantwoord, waarvan de vordering in 2016 is opgenomen. Het betreft hier bijvoorbeeld ouderbijdragen en huur van boeken.

De niet-geoormerkte subsidies OCW hebben voor een bedrag van 0,7 miljoen euro betrekking op nog niet bestede subsidies, die tot en met verslagjaar 2016 zijn toegekend. Daarnaast is onder deze post een bedrag van 2,0 miljoen euro opgenomen in verband met vooruit ontvangen niet-geoormerkte subsidies OCW, die voor verslagjaar 2017 zijn toegekend.

De vooruit ontvangen geoormerkte subsidies OCW hebben betrekking op nog niet bestede geoormerkte subsidies OCW met verrekeningsclausule. Voor een nadere toelichting op deze post wordt verwezen naar model G, onderdeel G2-B in [bijlage 1](#).

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Rechten

Vordering OCW

Eind 2016 heeft de vereniging Ons Middelbaar Onderwijs een vordering op het ministerie van OCW ten bedrage van 29,3 miljoen euro (eind 2015: 28,6 miljoen euro). Dit betreft een vordering uit hoofde van de "Regeling onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs". Deze vordering heeft betrekking op de op balansdatum nog te ontvangen financiering voor de betaling van de ABP-premie en de loonheffing over de maand december en de opgebouwde vakantie-uitkering over de periode juni tot en met december. Aangezien deze vordering pas opeisbaar is bij discontinuïteit van de vereniging, is de vordering in de jaarrekening gewaardeerd op nihil.

Economisch claimrecht

Bij notariële akte is vastgelegd dat OMO bij het verlaten van de Kempen Campus 12,3% van de verkoopwaarde van de gemeente Veldhoven zal krijgen. Daarnaast is met de gemeente Woensdrecht schriftelijk overeengekomen, dat OMO bij toekomstige vervreemding van het ZuidWestHoek College een economisch claimrecht van 40% op de verkoopsom zal krijgen.

Bij de oplevering van de nieuwbouw van het Merletcollege te Grave is besloten uit eigen middelen 0,9 miljoen euro te investeren. Als tegenprestatie is OMO van mening dat voor het aandeel van de inzet van eigen middelen OMO een economisch claimrecht heeft op het betreffende gebouw.

Verplichtingen

Collectieve inkoopcontracten

Ons Middelbaar Onderwijs sluit op uiteenlopende terreinen collectieve inkoopcontracten af. De totale contractwaarde van de lopende inkoopcontracten bedraagt circa 141,8 miljoen euro. Ultimo 2016 bedraagt de restantwaarde van deze inkoopcontracten tot het einde van de contractperiodes 50,7 miljoen euro. In onderstaand overzicht is de restantwaarde per product/dienst weergegeven:

Product/dienst	Restant contractwaarde
Schoolboeken	34.042
Schoonmaak	6.329
Energie	4.500
Telefonie	2.800
Meubilair	872
Software	1.048
Afdrukapparatuur	917
Accountantsdiensten	56
Verzekeringen	200
	50.764

(bedragen x 1.000 euro)

Bouwprojecten

Voor lopende bouwprojecten is ultimo 2016 voor een bedrag van circa 24,1 miljoen euro aan verplichtingen aangegaan:

School	Bouwproject	Gemeente	Verplichting
Merletcollege	Nieuwbouw Cuijk	Cuijk	10.709.000
Eckartcollege	Vervangende nieuwbouw PC Nuenen	Nuenen	6.311.000
2College	Nieuwbouw Jozefmavo	Tilburg	5.901.000
Elzendaalcollege	Vervangende nieuwbouw Boxmeer	Boxmeer	1.207.000
			<u>24.128.000</u>

Leasecontracten

Per 3 januari 2005 is een leaseovereenkomst aangegaan met MKB Lease te Oosterhout. Deze leaseovereenkomst heeft betrekking op de invulling van de specifieke arbeidsvoorwaarden voor schoolleiders en leden van de raad van bestuur. Voor het kalenderjaar 2016 bedroegen de leasekosten (inclusief brandstofkosten) 369.000 euro. Ultimo 2016 bedraagt de restantwaarde van de leasecontracten tot het einde van de contractperiode circa 0,8 miljoen euro.

Staat van baten en lasten

RIJKSBIJDAGEN

3.1 Rijksbijdragen	2016	begroting 2016	2015
3.1.1 Rijksbijdrage OCW	460.093	443.239	451.218
Geormerkte OCW-subsidies	338	387	183
Niet geormerkte OCW-subsidies	23.005	18.930	20.631
3.1.2 Overige subsidies OCW	23.343	19.317	20.814
3.1.3 Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	9.749	5.913	5.838
	493.185	468.469	477.870

(bedragen x 1.000 euro)

Rijksbijdrage OCW

De gerealliseerde (normatieve) rijksbijdrage OCW bedraagt in het verslagjaar 460,1 miljoen euro. De rijksbijdrage OCW maakt daarmee 87,6% uit van de totale baten in 2016 (87,4% in 2015) en is 16,8 miljoen euro (3,8%) hoger dan begroot. De hogere bijdrage wordt veroorzaakt door gewijzigde leerlingenaantallen, indexaties en de bijdrage voor het cao-akkoord. Deze aanvullende bijdrage was niet begroot.

Geormerkte en niet-geormerkte OCW subsidies

Geormerkte OCW-subsidies

De geormerkte subsidies OCW zijn conform begroting.

Niet-geormerkte OCW-subsidies

De niet-geormerkte OCW-subsidies zijn 4,1 miljoen euro hoger dan begroot. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat de subsidie nieuwkomers niet was begroot.

Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage Samenwerkingsverband

De ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV zijn 3,8 miljoen euro hoger dan begroot. Ten opzichte van 2015 is er een toename van 3,9 miljoen euro. Veel samenwerkingsverbanden zijn in 2015 terughoudend geweest met toezeggingen en verdeling van de middelen.

OVERIGE OVERHEIDSBIJDAGEN EN –SUBSIDIES

3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	2016	begroting 2016	2015
3.2.1 Gemeentelijke bijdragen en subsidies	9.258	9.241	8.330
3.2.2 Overige overheidsbijdragen	443	407	676
	9.701	9.648	9.006

(bedragen x 1.000 euro)

Gemeentelijke bijdragen en subsidies

De gemeentelijke bijdragen en subsidies bestaan grotendeels uit inkomsten vanwege afgesloten doordecentralisatie-overeenkomsten. Bij een aantal gemeenten, waarmee een doordecentralisatie-overeenkomst is gesloten, is het nieuwe bedrag uit het gemeentefonds lager dan het afgesproken bedrag per leerling. Met deze gemeenten wordt overleg gevoerd over aanpassingen van de bijdragen.

Overige overheidsbijdragen

De overige overheidsbijdragen betreffen ontvangen vergoedingen van overheden anders dan het ministerie van OCW en gemeenten. Voorbeelden hiervan zijn het Europees Sociaal Fonds en de provincie.

OVERIGE BATEN

3.5 Overige baten	2016	begroting 2016	2015
3.5.1 Verhuur	2.049	1.821	1.924
3.5.2 Detachering personeel	2.186	1.524	1.570
3.5.3 Schenking	73-	498-	-
3.5.4 Sponsoring	95	14	92
3.5.5 Ouderbijdragen	11.223	10.278	10.545
3.5.6 Overige	6.930	4.682	13.884
	22.410	17.821	28.015

(bedragen x 1.000 euro)

Ouderbijdragen

De gerealiseerde bijdragen van ouders en leerlingen voor een bedrag van 11,2 miljoen euro is 9,2% hoger dan de begroting. Dit wordt met name veroorzaakt door de bijdragen van ouders in educatieve excursies en culturele activiteiten die hoger zijn dan begroot. Hiertegenover staan hogere kosten, welke zijn verantwoord onder de 'Overige lasten'.

Overige

Met betrekking tot de overige opbrengsten is een bate van 6,9 miljoen euro gerealiseerd. Dit is 48,0% meer dan begroot. De stijging wordt veroorzaakt door diverse extra opbrengsten. In 2015 was onder de overige opbrengsten onder andere de gerealiseerde winst op de verkoop van locaties verwerkt (7,0 miljoen euro).

PERSONEELSLASTEN

4.1 Personeelslasten	2016	begroting 2016	2015
Brutolonen en salarissen	315.565	302.436	305.092
Sociale lasten	38.439	36.840	36.162
Pensioenpremies	38.149	36.562	38.656
4.1.1 Lonen en salarissen	392.153	375.838	379.910
Dotaties personele voorzieningen	46	56-	2-
Personeel niet in loondienst	24.644	19.698	20.039
Overig	10.273	10.102	9.169
4.1.2 Overige personele lasten	34.963	29.744	29.206
4.1.3 Af: Uitkeringen	2.398-	836-	2.357-
	424.718	404.746	406.759

(bedragen x 1.000 euro)

De kosten van lonen en salarissen bedragen 392,2 miljoen euro en zijn daarmee 16,3 miljoen euro (4,3%) hoger uitgevallen dan begroot.

Daarnaast zijn de kosten van inhuur van personeel niet in loondienst 5,0 miljoen euro hoger dan begroot. Hiertegenover staan hogere inkomsten bestaande uit uitkeringen van het UWV (1,6 miljoen euro) en de onder de rijksbijdragen gepresenteerde extra ontvangen geormerkte subsidies OCW inzake maatwerk nieuwkomers (3,3 miljoen euro).

Aantal personeelsleden op basis van fte's

Het gemiddeld aantal personeelsleden over kalenderjaar 2016 op basis van full time equivalenten (fte) is in onderstaande tabel met de gegevens van 2015 en de begroting vergeleken:

Gemiddeld aantal personele fte's	2016	begroting 2016	2015
Directie	140	139	142
Onderwijs ondersteunend personeel (overig)	875	876	882
Overhead	1.015	1.015	1.024
Onderwijzend personeel	4.100	4.030	4.088
Onderwijs ondersteunend personeel (primair proces)	441	415	398
Onderwijs proces	4.541	4.445	4.486
Totaal	5.556	5.459	5.510

In 2016 is het gemiddelde aantal fte's met 97 fte (1,8%) hoger dan de begroting. Afgesproken is de middelen uit het Herfstakkoord 2013, die reeds als baten zijn verantwoord in 2013, de komende jaren extra in te zetten ten behoeve van het onderwijs.

In [bijlage 8](#) zijn meerdere personele kerngegevens grafisch weergegeven.

AFSCHRIJVINGEN

4.2 Afschrijvingen materiële vaste activa	2016	begroting 2016	2015
4.2.2 Afschrijvingen	19.364	21.612	19.165
Bijzondere waardevermindering gebouwen	2.190	-	-
Terugname bijzondere waardevermindering gebouwen	244-	-	1.502-
Boekwinst/-verlies desinvesteringen	2.515	1.906	114-
	23.825	23.518	17.549

(bedragen x 1.000 euro)

De afschrijvingen over de materiële vaste activa bedragen 19,4 miljoen euro. Ten opzichte van de begroting zijn de gerealiseerde afschrijvingen 0,3 miljoen euro lager (1,5%).

Onder de post afschrijvingen zijn onder meer bijzondere waardeverminderingen met betrekking tot de doordecentralisatiecontracten van de gemeenten Valkenswaard, Cuijk, Asten, Nuenen en Etten Leur begrepen.

Verder is er in 2016 een boekverlies desinvesteringen ten bedrag van 2,5 miljoen euro. Hiervan heeft 1,4 miljoen euro betrekking op de per 1 januari 2016 beëindigde doordecentralisatie overeenkomst met de gemeente Dongen. Het economisch eigendom van de gebouwen is hierdoor teruggedaan naar de gemeente. Verder is er vanwege de ingebruikname van nieuwbouw in 2016 voor 0,9 miljoen euro aan boekverlies genomen op nog niet volledig afgeschreven verbouwingen van verkochte of gesloopte oude panden.

HUISVESTINGSLASTEN

4.3 Huisvestingslasten	2016	begroting 2016	2015
4.3.1 Huur	2.767	2.671	2.102
4.3.2 Verzekeringen	560	609	630
4.3.3 Onderhoud	9.687	8.368	8.063
4.3.4 Energie en water	6.687	6.980	6.545
4.3.5 Schoonmaakkosten	272	316	265
4.3.6 Heffingen	1.834	1.593	1.666
4.3.7 Overige	3.222	2.942	3.050
	25.029	23.479	22.321

(bedragen x 1.000 euro)

De huisvestingslasten bedragen 25,0 miljoen euro en zijn daarmee 6,6% hoger dan de begroting. Tegenover lagere lasten voor energie en water staan hogere onderhoudslasten, hogere gemeentelijke heffingen en hogere huurlasten.

In de afgelopen jaren zijn alle scholen op asbest gecontroleerd en heeft indien nodig sanering plaatsgevonden. Het grootste gedeelte van deze kosten is vergoed door de gemeentes. De onderzoekskosten zijn door de vereniging betaald (0,1 miljoen euro). Met de gemeente Eindhoven loopt een discussie over de declaratie van de asbestsaneringskosten. Er is in 2016 een voorziening voor deze vordering gecreëerd van 0,6 miljoen euro.

OVERIGE LASTEN

4.4 Overige lasten	2016	begroting 2016	2015
4.4.1 Administratie- en beheerslasten	13.868	14.158	13.434
4.4.2 Inventaris, apparatuur en leermiddelen	24.073	23.185	23.015
4.4.3 Dotatie overige voorzieningen	-	-	-
4.4.4 Overige	14.474	13.496	14.853
	52.415	50.839	51.302

(bedragen x 1.000 euro)

Administratie- en beheerslasten

De administratie- en beheerslasten zijn 0,3 miljoen euro lager dan begroot. Aan de ene kant zijn de advieskosten hoger (0,3 miljoen euro), maar daar tegen over staan lagere kopieerkosten (0,2 miljoen euro), lagere telefoonkosten (0,1 miljoen euro) en lagere contributiekosten (0,1 miljoen euro) en lagere papier-, drukwerk- en portokosten (0,2 miljoen euro).

Inventaris, apparatuur en leermiddelen

De hoger dan begrote kosten van inventaris, apparatuur en leermiddelen (0,9 miljoen euro) worden grotendeels veroorzaakt door hogere kosten voor de huur van boeken.

Dotatie overige voorzieningen

De dotatie aan de voorziening groot onderhoud is opgenomen onder de huisvestingslasten.

Overige

De kosten van educatieve excursies en culturele activiteiten voor leerlingen zijn 1,0 miljoen euro hoger dan begroot. Hiertegenover staan hogere bijdragen van ouders, welke zijn verantwoord onder de 'Overige baten'.

FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

5 Financiële baten en lasten		2016	begroting 2016	2015
5.1	Rentebaten	2	-	4
5.5	Rentelasten	1.396-	1.466-	444-
		<u>1.394-</u>	<u>1.466-</u>	<u>440-</u>

(bedragen x 1.000 euro)

Rentelasten

Per 1 oktober 2015 is een bedrag van 45 miljoen euro geleend bij de BNG, met een looptijd van 25 jaar tegen een rentetarieff van 2,99% per jaar (rentevastperiode 15 jaar), ter dekking van bouwprojecten in gemeentes waarmee doordecentralisatie-overeenkomsten zijn aangegaan.

Enkelvoudige jaarrekening

In de enkelvoudige jaarrekening zijn de financiële gegevens van de scholen, verenigingsactiviteiten, raad van bestuur en het OMO bureau opgenomen, echter niet de deelnemingen. De deelnemingen worden in de enkelvoudige balans gepresenteerd onder de financiële vaste activa en gewaardeerd op basis van het aandeel van de vereniging in de netto vermogenswaarde van de deelnemingen (zie ook de waarderingsgrondslagen).

ACTIVA		31-12-2016	31-12-2015
VASTE ACTIVA			
1.1	Immateriële vaste activa	-	-
1.2	Materiële vaste activa	297.653	316.347
1.3	Financiële vaste activa	6.479	7.135
		304.132	323.482
VLOTTENDE ACTIVA			
1.4	Voorraden	-	-
1.5	Vorderingen	15.036	14.962
1.6	Effecten	-	-
1.7	Liquide middelen	7.498	17.876
		22.534	32.838
TOTAAL ACTIVA		326.666	356.320
PASSIVA		31-12-2016	31-12-2015
2.1	EIGEN VERMOGEN	131.378	133.104
2.3	VOORZIENINGEN	32.061	30.345
2.4	LANGLOPENDE SCHULDEN	86.930	89.971
2.5	KORTLOPENDE SCHULDEN	76.297	102.900
TOTAAL PASSIVA		326.666	356.320

(bedragen x 1.000 euro)

A.1. ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER KALENDERJAAR 2016

	2016	Begroting 2016	2015
Resultaat deelnemingen	655-	655-	471-
Overig resultaat	1.430-	7.455-	16.991
RESULTAAT	2.085-	8.110-	16.520
Uitgaven t.l.v. bestemmingsfondsen	410	416	393
TOTAAL RESULTAAT GEWONE BEDRIJFSVOERING	1.675-	7.694-	16.913

(bedragen x 1.000 euro)

Toelichting enkelvoudige jaarrekening

Balans

MATERIËLE VASTE ACTIVA

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt:

1.2 Materiële vaste activa	1.2.1 Gebouwen en terreinen	1.2.2 Inventaris en apparatuur	1.2.3 Andere vaste bedrijfsmiddelen	1.2.4 In uitvoering	Totaal
Aanschafwaarde op 1 januari 2016	317.871	104.739	5.204	42.756	470.570
Afschrijvingen tot 1 januari 2016	101.975-	49.312-	2.936-	-	154.223-
Boekwaarde 1 januari 2016	215.896	55.427	2.268	42.756	316.347
Mutaties:					
Cum. aanschafwaarde mutatie scholen	93	416	-	-	509
Cum. afschrijvingen mutatie scholen	41-	223-	-	-	264-
Investeringsen	3.877	12.496	996	34.973	52.342
Gerealiseerde bouwprojecten	11.840	1.250	-	58.915-	45.825-
Afschrijvingen	7.986-	10.342-	1.012-	-	19.340-
Bijzondere waardevermindering	2.190-	-	-	-	2.190-
Terugname bijzondere waardevermindering	244	-	-	-	244
Desinvesteringen	5.813-	8.007-	1.225-	-	15.045-
Afschrijving over desinvesteringen	2.391	7.341	1.143	-	10.875
	2.415	2.931	98-	23.942-	18.694-
Aanschafwaarde op 31 december 2016	327.868	110.894	4.975	18.814	462.551
Afschrijvingen t/m 31 december 2016	109.557-	52.536-	2.805-	-	164.898-
Boekwaarde 31 december 2016	218.311	58.358	2.170	18.814	297.653

(bedragen x 1.000 euro)

Gebouwen en terreinen

De vereniging is juridisch eigenaar van het grootste gedeelte van de gebouwen en terreinen van de scholen. Door wettelijke bepalingen kunnen de onroerende zaken, die door gemeenten zijn gefinancierd, uitsluitend na toestemming van en onder verrekening met gemeenten worden vervreemd.

Sinds 1 januari 2000 is een aantal doordecentralisatie-overeenkomsten met gemeenten afgesloten. Bij de hieronder vallende (school)gebouwen komt het economische eigendom gedurende de looptijd van de overeenkomst toe aan de vereniging. Het economisch eigendom wordt, in aansluiting op de uitgangspunten van de decentralisatie van Rijk naar Gemeenten in 1997, ten principale door Ons Middelbaar Onderwijs *om niet* overgenomen.

Aan de hand van financieringsmodellen worden de toekomstige kosten en vergoedingen per doordecentralisatiecontract voor de gehele contractduur inzichtelijk gemaakt om de beschikbare investeringsruimte te bepalen. Hierbij wordt uitgegaan van een aantal vaste uitgangspunten zoals een kosten- en vergoedingenindex, een interne rekenrente, een risicoreservering, vervangingsinvesteringen, verkoop van boekwaarden gronden per einde contract en eigen bijdragen vanuit scholen.

Vanwege naar beneden bijgestelde leerlingenprognoses en lager dan verwachte indexeringen van het bedrag per leerling binnen de doordecentralisatie-contracten van Valkenswaard, Cuijk, Nuenen en Asten, is er sprake van een lagere realiseerbare waarde dan de boekwaarde van het gerealiseerde actief. Conform RJ 121 heeft hierop tot en met 2015 een bijzondere waardevermindering plaatsgevonden van 2,4 miljoen euro. In het huidige jaar heeft een bijzondere waardevermindering van 2,2 miljoen euro plaatsgevonden.

In 2012 was binnen het doordecentralisatiecontract Etten-Leur sprake van een lagere realiseerbare waarde dan de boekwaarde van het gerealiseerde actief, waarop conform RJ 121 een bijzondere waardevermindering heeft plaatsgevonden (6,1 miljoen euro). Vanwege hoger dan verwachte indexeringen (OCW index) van het bedrag per leerling heeft in 2013 t/m 2015 een terugname van de bijzondere waardevermindering uit 2012 plaatsgevonden van in totaal 2,1 miljoen euro. In het huidige jaar heeft wederom een terugname plaats kunnen vinden van 0,2 miljoen euro.

Per 1-1-2016 is de doordecentralisatie-overeenkomst met de gemeente Dongen beëindigd. Het economisch eigendom is hierdoor teruggegaan naar de gemeente. Hierdoor heeft er een desinvestering van € 4,6 miljoen plaats gevonden.

In 2016 is vanwege de ingebruikname van nieuwbouw voor 1,2 miljoen euro gedesinvesteerd op nog niet volledig afgeschreven verbouwingen van verkochte of gesloopte oude panden.

Inventaris en apparatuur / andere vaste bedrijfsmiddelen

In 2016 is er voor een bedrag van 8,0 miljoen euro aan desinvesteringen opgenomen. Hiervan heeft 7,2 miljoen euro betrekking op jaarlijkse administratieve desinvesteringen en 2,0 miljoen euro op de desinvestering van installaties en inventaris vanwege verkoop of sloop van oude panden.

Projecten in uitvoering

Gedurende de uitvoering van bouwkundige activiteiten worden de uitgaven verantwoord onder de post 'projecten in uitvoering'. Nadat de werkzaamheden zijn afgerond, worden de kosten gesaldeerd met de ter financiering ontvangen bouwsubsidies (investeringsubsidies). De projecten, die voor eigen rekening gebouwd en gefinancierd zijn, worden geactiveerd onder gebouwen en terreinen en gedurende de economische levensduur afgeschreven.

Voor een nadere toelichting op de projecten in uitvoering wordt verwezen naar paragraaf 4.2.6 van het bestuursverslag.

FINANCIËLE VASTE ACTIVA

1.3 Financiële vaste activa	Boekwaarde 1-1-2016	Investeringen en verstrekte leningen	Desinvesteringen en afgeloste leningen	Boekwaarde 31-12-2016
1.3.2. Deelnemingen	7.134	-	655	6.479
1.3.5 Vorderingen OCW	-	-	-	-
1.3.6 Overige effecten	-	-	-	-
1.3.7 Overige vorderingen	-	-	-	-
	7.134	-	655	6.479

(bedragen x 1.000 euro)

Deelnemingen

Het verloop van de deelnemingen is als volgt:

Stand per 1 januari 2016		
- Deelnemingen	7.134	
- Deelnemingen met negatief vermogen	-	
		7.134
Resultaat deelnemingen		655-
Stand per 31 december 2016		
- Deelnemingen	6.479	
- Deelnemingen met negatief vermogen	-	
		6.479

(bedragen x 1.000 euro)

Voor een overzicht van de in de enkelvoudige jaarrekening opgenomen deelnemingen wordt verwezen naar [bijlage 3](#).

VORDERINGEN

1.5 Vorderingen	31-12-2016	31-12-2015
1.5.1 Debiteuren	893	753
1.5.2 OCW	-	-
1.5.5 Leerlingen	1.417	1.218
1.5.6. Overige overheden	5.792	5.269
Personeel	2	25
Overige	1.405	1.276
1.5.7 Overige vorderingen	1.407	1.301
Vooruitbetaalde kosten	5.528	6.421
Verstreckte voorschotten	-	-
Overige	-	-
1.5.8 Overlopende activa	5.528	6.421
1.5.9 Af: Voorzieningen wegens oninbaarheid	-	-
	15.037	14.962

(bedragen x 1.000 euro)

Debiteuren

De debiteuren betreffen voornamelijk vorderingen inzake samenwerkingsverbanden en detacheringen.

OCW

Ultimo 2016 is er geen vordering op het ministerie van OCW. Alle toegekende subsidies zijn ontvangen.

Leerlingen

Het betreft hier de vorderingen op ouders van leerlingen inzake de vrijwillige ouderbijdrage, bijdragen in reizen en excursies en bijdragen lesmaterialen.

Overige overheden

De vorderingen op gemeentes betreffen voornamelijk bijdrages in bouwprojecten (3,3 miljoen euro) en doordecentralisatievergoedingen (2,5 miljoen euro).

Overige vorderingen

De overige vorderingen betreffen met name nog te ontvangen bedragen van derden, nog te verrekenen bedragen met derden en terug te vorderen btw.

Overlopende activa

De post overlopende activa bestaat voornamelijk uit in het huidige verslagjaar verrichte betalingen, waarvan de kosten verantwoord worden in het volgende verslagjaar. Het betreft hier bijvoorbeeld de jaarlijkse betaling van contributies, licenties, contracten en de huurkosten, die betaald zijn aan distributeurs van leermiddelen.

LIQUIDE MIDDELEN

1.7	Liquide middelen	31-12-2016	31-12-2015
1.7.1	Kasmiddelen	97	97
1.7.2	Tegoeden op bank- en girorekeningen	7.399	17.773
1.7.3	Deposito's	-	-
1.7.4	Overige	2	6
		7.498	17.876

(bedragen x 1.000 euro)

Per 1 oktober 2015 heeft Ons Middelbaar Onderwijs een langlopende lening bij de BNG bank afgesloten voor 45 miljoen euro, waardoor eind 2016 sprake is van een positief saldo op de lopende rekening.

EIGEN VERMOGEN

De mutaties in het eigen vermogen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Saldo 1-1-2016	Resultaat	Mutaties scholen	Saldo 31-12-2016
2.1.1. Algemene reserve				
Algemene reserve	119.380	1.493-	360	118.247
Reserve deelnemingen	7.134	655-	-	6.479
Totaal algemene reserve	126.514	2.148-	360	124.726
2.1.5 Bestemmingsfonds (privaat)				
Bestemmingsfonds private gelden	6.590	63	-	6.653
Totaal bestemmingsfonds (privaat)	6.590	63	-	6.653
	133.104	2.085-	360	131.379

(bedragen x 1.000 euro)

Resultaat

Het exploitatieresultaat over 2016 bedraagt 0,8 miljoen euro negatief.

Resultaatbestemming 2016

BESTEMMING RESULTAAT	
Het resultaat wordt als volgt bestemd:	
Onttrekking aan de algemene reserve	2.148-
Onttrekking aan de bestemmingsfondsen	410-
Toevoeging aan de bestemmingsfondsen	473
	2.085-

Bestemmingsfondsen

De private bestemmingsfondsen zijn met name gevormd uit voormalige reserves van eigen activiteiten (3,5 miljoen euro) en voormalige reserves van opgeheven stichtingen boekenfondsen en steunstichtingen (3,1 miljoen euro).

Mutaties scholen

Per 1 april 2016 heeft een bestuursoverdracht plaatsgevonden waarbij de Praktijkschool Helmond onderdeel is geworden van vereniging Ons Middelbaar Onderwijs. In de overdrachtsakte is overeengekomen dat het eigen vermogen per 1 april 2016 € 360.000 bedraagt.

VOORZIENINGEN

2.3	Voorzieningen	Saldo 1-1-2016	Dotaties	Ontrek- kingen	Saldo 31-12-2016	Kortlopend deel < 1 jaar	Langlopend deel > 1 jaar
	Jubilea	4.976	645	599	5.022	454	4.568
2.3.1	Personeelsvoorzieningen	4.976	645	599	5.022	454	4.568
	Groot onderhoud	25.369	5.150	3.480	27.039	8.309	18.730
2.3.3	Overige voorzieningen	25.369	5.150	3.480	27.039	8.309	18.730
		30.345	5.795	4.079	32.061	8.763	23.298

(bedragen x 1.000 euro)

Personeelsvoorzieningen

Conform de CAO VO heeft het personeel bij het bereiken van een jubileumdatum aanspraak op een jubileumgratificatie. Deze bedraagt bij een 25-jarig dienstverband 50% en bij een 40-jarig dienstverband 100% van het maandsalaris. Hiervoor is een voorziening 'Jubileumuitkeringen' gevormd. De hoogte van de voorziening wordt bepaald door voor ieder personeelslid in de organisatie een bedrag van 900 euro op te nemen, naar rato van de betrekkingsomvang. Voor de gehele OMO organisatie bedraagt de voorziening op 31 december 2016 5,0 miljoen euro.

Overige voorzieningen

Ter dekking van de uitgaven van het meerjarig onderhoud aan gebouwen, terreinen en installaties is een voorziening 'Groot onderhoud' gevormd. De dotaties en onttrekkingen aan deze voorziening zijn ontleend aan alle meerjaren onderhoudsplannen (MOP's) en worden jaarlijks ten laste gebracht van de exploitatie.

LANGLOPENDE SCHULDEN

2.4	Langlopende schulden	Boekwaarde 01-01-16	Aangegane leningen	Aflossingen	Aflossingen volgend jaar	Boekwaarde 31-12-16	Looptijd > 1 jaar	Looptijd > 5 jaar
	BNG Bank 2,99%	42.656	-	1.875	1.875	40.781	5.625	35.156
2.4.3	Kredietinstellingen	42.656	-	1.875	1.875	40.781	5.625	35.156
2.4.5	Doordecentralisatiegelden	47.315	2.675	3.842	-	46.148	11.230	34.918
		89.971	2.675	5.717	1.875	86.930	16.855	70.074

(bedragen x 1.000 euro)

Kredietinstellingen

Ten behoeve van de financiering van nieuwbouwprojecten binnen gemeenten waar sprake is van doordecentralisatie zijn in 2015 een zestal hypothecaire leningen afgesloten bij de BNG Bank voor een totaalbedrag van 45,0 miljoen euro tegen een rentepercentage van 2,99%.

Leningnummer	Hoofdsom	Hypotheekrecht/pandrecht
40.109.542	7.600	Markesingel 2, Helmond
40.109.543	7.400	Olympiaweg 8a, Waalwijk
40.109.544	7.200	Prins Willem Alexander Sportpark 15, Veghel
40.109.545	6.200	Muntelaar 4, Veghel
40.109.546	6.300	Titus Brandsmalaan 1, Vught
40.109.547	10.300	Merendreef 1, Valkenswaard
	45.000	

(bedragen x 1.000 euro)

De looptijd is 14 jaar vanaf 1 oktober 2015. De totale jaarlijkse aflossing bedraagt 1,9 miljoen euro.

Doordecentralisatiegelden

Met de doordecentralisatie van huisvestingsvoorzieningen komen jaarlijks middelen beschikbaar. Deze middelen zijn afkomstig van gemeenten waarmee een doordecentralisatie-overeenkomst is gesloten en zijn bedoeld voor het realiseren en in stand houden van goede huisvestingsvoorzieningen in die gemeenten. In 2016 is een resultaat van 3,3 miljoen euro behaald op deze doordecentralisatie-overeenkomsten. Dit resultaat wordt in een later jaar ingezet ten behoeve van de huisvesting in de betreffende gemeenten. Vanwege de beëindiging van de doordecentralisatie-overeenkomst met de gemeente Dongen per 1 januari 2016 is er 3,8 miljoen aan langlopende verplichting afgeboekt.

KORTLOPENDE SCHULDEN

2.5	Kortlopende schulden	31-12-2016	31-12-2015
2.5.1	Kredietinstellingen	1.875	1.875
2.5.2	Vooruitontvangen termijnen	-	-
2.5.3	Crediteuren	8.823	15.637
2.5.4	OCW	-	99
	Loonheffing	17.867	17.157
	Omzetbelasting	184	192
	Premies sociale verzekeringen	-	-
2.5.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	18.051	17.349
2.5.8	Schulden terzake van pensioenen	4.317	4.394
	Werk door derden	-	-
	Overige	5.048	4.519
2.5.9	Overige kortlopende schulden	5.048	4.519
	Subsidies OCW niet-geoormerkt	2.676	3.553
	Subsidies OCW geoormerkt	543	24
	Vooruitontv. investeringssubsidies	13.850	35.948
	Vooruitontv. bedragen	6.226	5.236
	Vakantiegeld- en dagen	13.174	12.634
	Eindeschooljaarsuitkering	301	295
	Bindingstoelage	1.402	1.291
	Rente	-	-
	Overige	10	46
2.5.10	Overlopende passiva	38.182	59.027
		76.296	102.900

(bedragen x 1.000 euro)

Kredietinstellingen

Eind 2016 is 1,9 miljoen euro als aflossingsverplichting voor komend jaar opgenomen als kortlopende schuld inzake kredietinstellingen.

OCW

Uit 2016 zijn alle geormerkte subsidies met verrekeningsclausule geheel besteed. Voor een verdere toelichting op de aflopende geormerkte subsidies met verrekeningsclausule wordt verwezen naar model G, onderdeel G2-A in [bijlage 1](#).

Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan grotendeels uit in 2016 aangegane verplichtingen, waarvan de betaling in kalenderjaar 2017 zal plaatsvinden en uit baten, die in kalenderjaar 2017 moeten worden verantwoord, waarvan de vordering in 2016 is opgenomen. Het betreft hier bijvoorbeeld ouderbijdragen en huur van boeken.

De niet-geormerkte subsidies OCW hebben voor een bedrag van 0,7 miljoen euro betrekking op nog niet bestede subsidies, die tot en met verslagjaar 2016 zijn toegekend. Daarnaast is onder deze post een bedrag van 2,0 miljoen euro opgenomen in verband met vooruit ontvangen niet-geormerkte subsidies OCW, die voor verslagjaar 2017 zijn toegekend.

De vooruit ontvangen geormerkte subsidies OCW hebben betrekking op nog niet bestede geormerkte subsidies OCW met verrekeningsclausule. Voor een nadere toelichting op deze post wordt verwezen naar model G, onderdeel G2-B in [bijlage 1](#).

Exploitatie

Het negatieve exploitatieresultaat van de deelnemingen (i.e. gelieerde stichtingen) ten bedrage van 652.000 euro negatief wordt met name veroorzaakt door een schenking van de Stichting Boekenfonds Sint-Joris van 0,4 miljoen euro aan Pleincollege Sint-Joris en een schenking van de Carolus Borromeusstichting van 0,2 miljoen euro aan de vereniging. Beide schenkingen zijn het gevolg van opheffing van de stichting.

Ondertekening raad van bestuur en raad van toezicht

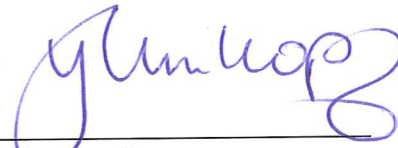
Eugène Bernard

voorzitter raad van bestuur

Yvonne Kops

lid raad van bestuur

Pieter van Geel

voorzitter raad van toezicht

Bob van Geffen

lid raad van toezicht

Jan Bouwens

lid raad van toezicht

Frank Verhoeven

lid raad van toezicht

Harrie Meelen

lid raad van toezicht

Nicole van der Wolk

lid raad van toezicht

Barbara Snijder

lid raad van toezicht

Marijke Kral

lid raad van toezicht

